

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Co/2/2019
Identifikačné číslo spisu:	1015202184
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1015202184.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu H. D. N. N., bývajúceho v Y., proti žalovanému Spojeným štátom americkým - štátu Florida, o zaplatenie 8 000 000,- eur, vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 5 C 10/2015, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 22. apríla 2016 č. k. 5 C 10/2015-9, takto

rozhodol:

Uznesenie z 22. apríla 2016 č. k. 5 C 10/2015-9 p o t v r d z u j e.

Žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) uznesením z 22. apríla 2016 č. k. 5 C 10/2015-9 zastavil konanie, ktorým sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplatenia 8 000 000,- eur titulom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť nezákonným vyhostením z územia Spojených štátov amerických; rozhodol tiež o náhrade trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 7 ods. 1, § 103, § 104 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) a § 47 ods. 1, 2, 3 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (ďalej len „ZMPSP“) uviedol, že v danom konaní ako žalovaný vystupuje cudzí štát a nejde preto o konanie, v ktorom je daná právomoc slovenských súdov na prejednanie veci. Ako súd prvej inštancie ďalej zdôraznil, v predmetnej veci nejde ani o prípad dobrovoľného sa podrobenia právomoci slovenských súdov zo strany žalovaného, keďže takýto prejav cudzí štát musí urobiť výslovne, a to v konaní nebolo preukázané. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

2. Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie žalobca (ďalej aj „odvolateľ“), ktorý navrhol rozhodnutie zrušiť. Namietal, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.), pretože dostatočne nezistil stanovisko žalovaného, či sa podrobuje právomoci slovenských súdov.

3. Na konanie sa od 1. júla 2016 vzťahuje zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“). Odvolanie žalobcu smeruje proti rozhodnutiu, ktorým Krajský súd v Bratislave rozhodoval v

spore týkajúceho sa cudzieho štátu ako súd prvej inštancie určený podľa § 9 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Odvolaním je teda napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p., ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 prvá veta C.s.p. právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 4 C.s.p., konanie začaté do 30. júna 2016 na vecne, miestne, kauzálné a funkčne príslušnom súde podľa predpisov účinných do 30. júna 2016 dokončí súd, na ktorom sa konanie začalo.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „odvolací súd“) ako súd odvolací preskúmal v rozsahu vymedzenom v podanom odvolaní (§ 379, § 380 ods. 1 C.s.p.) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p.) zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

5. Najvyšší súd zdôrazňuje, že uznesenie krajského súdu vychádza zo správneho skutkového a právneho záveru, je odôvodnené riadne a správne, preto sa plne stotožňuje s dôvodmi jeho rozhodnutia a v celom rozsahu na ne odkazuje.

6. Najvyšší súd ďalej poznamenáva, že zo žaloby je zrejmé, že predmetom sporu je nárok žalobcu na zaplatenie nemajetkovej ujmy titulom nezákonného vyhostenia žalobcu z územia žalovaného.

7. V preskúmvanej veci krajský súd odôvodnil nedostatok svojej právomoci ustanovením § 47 ods. 1 ZMPSP majúci za to, že žalovaným je cudzí štát, ktorého podrobenie sa právomoci slovenských súdov nebolo v konaní preukázané.

8. Podľa § 47 ods. 1 ZMPSP z právomoci slovenských súdov sú vyňaté cudzie štáty vrátane ich majetku, ak cudzí štát neprejaví výslovný súhlas s výkonom ich právomoci.

9. Podľa § 47 ods. 2 ZMPSP vyňatie z právomoci slovenských súdov podľa odseku 1 sa nevzťahuje na činnosť alebo úkony cudzieho štátu a na majetok cudzieho štátu v rozsahu, v ktorom sa podľa medzinárodnej zmluvy alebo iných pravidiel medzinárodného práva cudzí štát nemôže dovoľávať imunity.

10. Podľa § 47 ods. 3 ZMPSP z právomoci slovenských súdov sú vyňaté osoby, medzinárodné organizácie a inštitúcie, ktoré podľa medzinárodných zmlúv, iných pravidiel medzinárodného práva alebo slovenských právnych predpisov požívajú v Slovenskej republike imunitu, a to v rozsahu, ktorý je v nich uvedený.

11. Ustanovenie § 47 ods. 1 ZMPSP upravuje tzv. jurisdikčnú imunitu subjektov v ňom uvedených, t. j. ich vyňatie z právomoci slovenských súdov v konaniach, v ktorých inak bola daná všeobecná právomoc slovenského súdu v zmysle § 7 O.s.p. (čl. 1, § 1, § 2, § 3 a § 4 C.s.p.) Medzi tieto subjekty patria aj cudzie štáty. Jurisdikčná imunita štátov je inštitútom medzinárodného práva. Jej základným účelom je chrániť štáty pred nenáležitým uplatnením súdnej právomoci iných štátov. Nemožno mať preto pochybnosti, že štát požíva pre seba a svoj majetok jurisdikčnú imunitu pred súdmi iného štátu (par in parem non habet jurisdictionem). Dynamickým rozvojom medzinárodných vzťahov však došlo na medzinárodnej úrovni k zmene od absolútneho chápania jurisdikčnej imunity štátov k jej reštriktívnemu chápaniu, a to k jej chápaniu ako imunity funkčnej (por. Pavel Caban, Jurisdikční imunity států, Univerzita Karlova v Prahe, právnická fakulta, 2007). Funkčná imunita znamená, že štát sa nemôže dovoľávať svojej jurisdikčnej imunity vtedy, keď sa jej výslovne zriekol a ani vtedy, keď ide o konanie týkajúce sa jeho činností, úkonov alebo jeho majetku v rozsahu, v ktorom sa podľa medzinárodnej zmluvy alebo iných pravidiel medzinárodného práva cudzí štát nemôže dovoľávať imunity.

12. Z reštriktívneho chápania jurisdikčnej imunity štátov vychádza aj Dohovor Organizácie spojených národov o jurisdikčných imunitách štátov a ich majetku (ďalej len „dohovor“), ktorého návrh prijalo Valné zhromaždenie OSN v decembri 2004. Podľa článku 5 dohovoru štát požíva imunitu vo vzťahu k sebe a k svojmu majetku voči jurisdikcii súdov iného štátu s prihliadnutím na ustanovenia tohto

dohovoru a podľa článku 7 ods. 1 tohto dohovoru štát uplatní imunitu štátu podľa článku 5 tým, že sa zdrží výkonu jurisdikcie v konaní pred svojimi súdmi proti inému štátu a na tento účel zabezpečí, aby jeho súdy z vlastnej iniciatívy rozhodli, že sa imunita druhého štátu podľa článku 5 rešpektuje. Podľa článku 7 ods. 1 dohovoru štát sa nemôže dovolávať imunity voči jurisdikcii v konaní pred súdom iného štátu v určitej otázke alebo v prípade, ak prejavil výslovný súhlas s výkonom jurisdikcie súdu vo vzťahu k tejto otázke alebo prípadu a/ medzinárodnou dohodou, b/ písomnou zmluvou alebo c/ vyhlásením urobeným pred súdom alebo písomným oznámením v príslušnom konaní. Nakoniec podľa článku 13 tohto dokumentu, štát sa nemôže dovolávať imunity voči právomoci pred súdom iného štátu, ktorý je inak oprávnený v konaní týkajúcom sa určenia akéhokoľvek práva alebo záujmu štátu k nehnuteľnému majetku, ktorý sa nachádza na území štátu súdu, držby nehnuteľného majetku štátom alebo jeho užívania, alebo akéhokoľvek záväzku štátu vyplývajúceho z jeho právneho nároku k takémuto nehnuteľnému majetku, jeho držby alebo užívania. Pôjde teda o prípady, kedy nejedná ako vykonávateľ verejnej moci (acta iure imperii). Pokiaľ teda pôsobí štát ako bežný subjekt občianskoprávných pomerov upravených pravidlami medzinárodného práva súkromného (acta iure gestionis), jurisdikčnú imunitu nepožíva (por. uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 25. júna 2008 sp. zn. 21 Cdo 2215/2007 a tiež uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 24. marca 2011 sp. zn. 30 Cdo 2594/2009).

13. Z prieskumnej činnosti (§ 185 ods. 2, 3 C.s.p.) je najvyššiemu súdu známa všeobecná skutočnosť (§ 186 ods. 1 C.s.p.), že žalovaný sa nepodrobil právomoci slovenských súdov a ani mu takáto povinnosť podrobiť sa nevyplyva z medzinárodných zmlúv a dohovorov, ktoré uzatvorila Slovenská republika so Spojenými štátmi americkými (<https://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Medzinarodnepravo/Justicna%20spolupraca%20v%20obcianskych%20a%20obchodnych%20veciach/Pramene%20prava/Zoznam-zmluv-a-dohovorov-podla-statov.aspx>), preto bol správny právny záver krajského súdu o nedostatku právomoci slovenských súdov v tomto spore, ktorý zakladá neodstrániteľný nedostatok procesnej podmienky (§ 161 ods. 2 C.s.p.).

14. Keďže v preskúmvanej veci, vzhľadom na predmet konania, žalovaný ako cudzí štát v konaní vystupuje ako suverénny nositeľ verejnej moci vo vzťahu k žalobcovi pri uplatňovaní zvrchovanej moci nad svojím územím, odôvodňujú pravidlá medzinárodného práva záver, že cudzí štát požíva imunitu, a že v tejto veci nie je daná právomoc slovenských súdov. Najvyšší súd, keďže podmienky nedostatku právomoci slovenských súdov boli splnené a krajský súd správne rozhodol, keď konanie zastavil, napadnuté uznesenie krajského súdu ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 C.s.p.).

15. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 C.s.p. a § 255 ods. 1 C.s.p. Odvolací súd oprávnenému ako procesnej strane, ktorá bola úspešná v odvolacom konaní, nárok na náhradu trov tohto štádia konania nepriznal z dôvodu, že preukázateľne mu žiadne trovy konania nevznikli.

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.